

**ACCIÓ
PORTABELLA**

EN OCASIÓ DELS CENT ANYS DE PERE PORTABELLA



CONCEPTE

El Ministeri de Cultura del Govern d'Espanya i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya preparen conjuntament la commemoració del centenari del cineasta Pere Portabella (Figueres, 1927). La iniciativa té com a propòsit valorar la figura d'aquest director i del seu llegat en cineastes, artistes i moviments socials en els quals la seva obra ha influït.

Aquesta celebració ha d'estendre el missatge vital, polític i artístic de Pere Portabella: l'impuls al diàleg, al coratge, a la centralitat de l'avantguarda, amb la seva capacitat proverbial de crear acord, provocació, moviment i successió. Es tracta d'explorar la capacitat renovada del cinema i de la pràctica artística d'assumir riscos des de la radicalitat formal.

En conseqüència, aquesta iniciativa pretén fer un homenatge públic a Pere Portabella, com a reconeixement a la seva actualitat permanent amb la intenció de visualitzar com les seves pràctiques continuen essent un motor d'activisme artístic i polític. És per això que proposem que el conjunt d'iniciatives porti el títol 'Acció Portabella', com a mostra d'aquesta capacitat d'actualització, d'emprendre un viatge que ajudi a reprendre el paper substancial de l'actitud avantguardista. En el conjunt de les iniciatives hi ressonarà sempre la força de l'evocació poètica. El mateix Pere Portabella descriu com viu aquest reconeixement: 'Hem de fer coses que tinguin actualitat, vitalitat, que ens permetin avançar. És aquí on jo em sento còmode'.

En aquest context, es produiran una sèrie d'activitats encadenades durant l'any 2026 i l'any 2027, que és pròpiament el moment que Portabella farà cent anys. El plantejament 'Acció Portabella', és que cada centre impulsor plantegi la seva pròpia estratègia distintiva, produint-se així un relleu continuat en les diverses activitats. Pere Portabella anirà essent informat pel seu cercle íntim de les diverses iniciatives que s'han d'emprendre, establint així un mapa general de connectivitat internacional que es reflectirà en la web del centenari, que passarà a ser un format visual que mostrarà la complicitat en aquesta reflexió pragmàtica, entre els camps diversos de la cultura i el pensament de les diverses generacions implicades.

Aquesta iniciativa implica, per tant, a diversos centres nodals de l'activitat cultural i política: centres d'art i cultura; festivals; filmoteques; laboratoris i fundacions de pensament polític i social; organismes transversals; universitats; mitjans de comunicació o col·lectius d'artistes. Tots ells són el vehicle per establir aquest viatge col·lectiu.



**NOM
i
IMATGE
GRÀFICA**

Com hem dit, el nom genèric del centenari és 'Acció Portabella'. Aquest concepte ens sembla un fet distintiu de com aprofitar un esdeveniment per a fer fluir les idees i el missatge vital, artístic i polític de Pere Portabella des d'una contemporaneïtat radical, reinterpretada per cadascuna de les entitats participants.

La imatge gràfica té la funció de node d'identificació col·lectiva. En la seva creació s'han tingut en compte diversos factors. El més important és que la imatge gràfica es compon de les paraules Acció Portabella i l'ideograma, dos elements gràfics que construeixen una imatge única i inseparable, que només adopta el seu sentit en la composició conjunta. La imatge gràfica conté elements singulars, com ara l'expressió dinàmica del nom dins l'el·lipse de l'ideograma, amb les lletres inicials Acció Portabella en circulació ascendent o descendent, una variable que comporta la idea de 'passar-se el relleu' entre els participants. De manera complementària, però essencial, és destacable l'ús de l'espai positiu i negatiu de l'ideograma, jugant amb buits i formes per suggerir significats ocults, particularment un de molt vinculat a un dels films més significatius del cineasta, introduint així una dimensió irònica, molt afí a Pere Portabella. En resum, una estètica lleugera, minimalista i simbòlica, que sintetitza el seu univers visual en formes pures i essencials, a partir de l'ús del blanc i negre estricte i forçat, un tret distintiu d'algunes de les seves pel·lícules més emblemàtiques.



**ESPAI WEB
en
CONSTEL·LACIÓ**

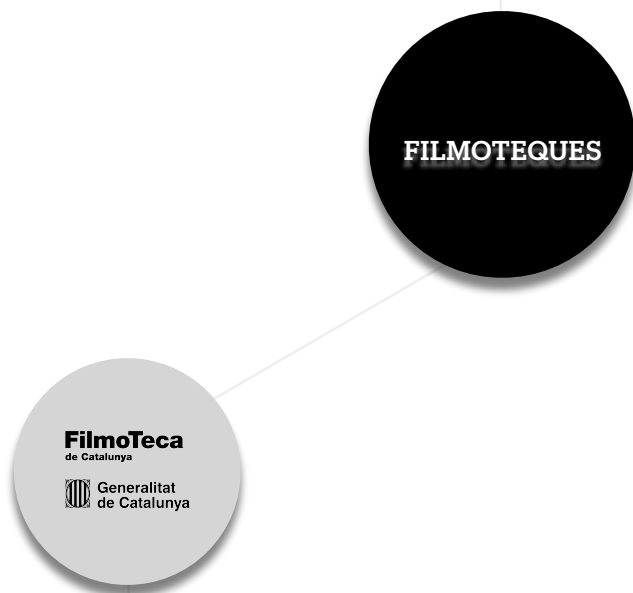
La web 'Acció Portabella' serà un espai que permeti visualitzar l'impuls que l'obra i la figura de Pere Portabella ha generat —i continua generant— en altres autors, artistes, pensadors i activistes del pensament i l'acció. Més que centrar-se exclusivament en la seva trajectòria individual, el centenari proposa un viatge col·lectiu, des de Portabella, cap a les avantguardes i cap a tot allò que la seva obra ha contribuït a impulsar.

Per tant, el disseny web no respondrà a una estructura tradicional de catàleg. Al contrari, la web oferirà a qui la visiti una experiència oberta, on explorar els continguts i les múltiples relacions des de la pròpia mirada, reflectint l'essència col·lectiva i avantguardista del mateix Portabella.

Volem que aquesta constel·lació ajudi a descobrir ressonàncies, afinitats i complicitats entre les iniciatives i agents participants del centenari. Posar en valor allò que transcendeix de cada proposta individual: les idees, els conceptes i els gestos que connecten els participants i visualitzar de quina manera contribueixen al llegat compartit.

L'objectiu, per tant, és que aquest espai no només informi sobre les activitats que tindran lloc durant el programa, sinó que sigui un dispositiu que convidi a l'exploració i proposi una altra manera de recórrer un programa cultural. Que cada visitant pugui construir el seu propi itinerari, guiat per l'interès, la intuïció o la sorpresa, i així comprendre l'abast relacional, avantguardista i contemporani d'Acció Portabella.

PRIMERA RELACIÓ D'ENTITATS PARTICIPANTS, I ELS SEUS MOTIUS



Filmoteca de Catalunya. El dipòsit de l'arxiu filmic i documental de Pere Portabella en la Filmoteca de Catalunya li dona a aquesta institució un caràcter central en la celebració, com a peça clau en la conservació, documentació i accessibilitat del seu llegat. Des de la compleció del dipòsit en 2025, la Filmoteca treballa en la recerca, restauració i digitalització de pel·lícules i documents del cineasta, amb resultats que es presentaran al llarg dels anys 2026 i 2027 en programes propis i mitjançant col·laboracions amb la resta d'entitats participants a Acció Portabella.

L'any 2027, la seu de la Filmoteca de Catalunya acollirà una exposició temporal de producció pròpia, que se centrarà en materials inèdits de l'arxiu Portabella per a endinsar-se en la singularitat dels seus processos creatius. Igualment, la Filmoteca dedicarà un programa *Afins* al cineasta, que proposarà una aproximació expandida a la seva filmografia amb veus convidades i formats híbrids (projeccions, conferències performatives, seminaris, sessions de lectura...). La Filmoteca de Catalunya també presentarà i promourà una retrospectiva Portabella entre les filmoteques i centres adscrits a la Federació Internacional d'Arxius Cinematogràfics (FIAF).



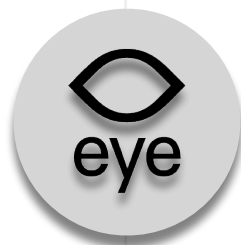
Filmoteca Española. Filmoteca Española, que conserva alguns films de Portabella com a productor, juga un paper central a Acció Portabella. Participa en l'expansió internacional dels films de Portabella, i programarà alguna activitat en relació amb l'actualitat i la vigència de la seva visió compromesa i formalment innovadora del cinema. Mantenint com a punt de partida la retrospectiva integral que el cinema Doré va dedicar a les seves pel·lícules el 2022, i la cuidada restauració que va realitzar el 2024 de la seva primera realització com a productor (a través de Films 59), Filmoteca Española proposa un cicle d'obres i cineastes que el mateix Portabella sent com a univers creatiu de referència.



Filmoteca de Andalucía. Pere Portabella (Figueres, 1927) és un dels pilars més singulars i transformadors del cinema català i espanyol. La seva doble faceta de director i productor permet revisar, des d'una perspectiva àmplia i rigorosa, les connexions entre creació artística, compromís polític i experimentació formal que han marcat més de sis dècades de la nostra història cinematogràfica. Aquest cicle que es desenvoluparà a Sevilla, amb quatre projeccions a la nova sala que hem obert al Teatre Central, i onze a Còrdova, a la seu de la Filmoteca d'Andalusia, en les quals intervindran especialistes en l'obra de Pere Portabella, proposa un recorregut que no només revisa una filmografia excepcional, sinó que també dialoga amb la història cultural i política de Catalunya i Espanya. L'obra de Portabella ens recorda que el cinema pot ser un territori on experimentar, pensar, intervenir i resistir. Dedicar-li un cicle és, en última instància, reconèixer la seva contribució a una idea de cinema que no renuncia a la complexitat ni a la llibertat, i que continua qüestionant el nostre present.



Cinemateca Portuguesa: La institució encarregada del patrimoni cinematogràfic de Portugal se suma a Acció Portabella amb un focus específic en 2027 vinculat als nous materials que digitalitzarà la Filmoteca de Catalunya en el marc del centenari. Cinemateca Portuguesa reprèn així la indagació en l'obra i el llegat de Portabella, després que en 2017 li dediqués una retrospectiva completa a la qual va assistir el propi cineasta, proposant per a aquesta ocasió una programació centrada en destacar el valor actual del cinema de Portabella a partir de les noves disponibilitats i lectures que obre el projecte de digitalització.



Eye Filmmuseum (Àmsterdam): El centre cinematogràfic nacional dels Països Baixos s'incorpora a Acció Portabella amb una activitat en 2026 dins del programa This Is Film!, que combinarà la ponència de Pablo La Parra (director de la Filmoteca de Catalunya) titulada “In Action: Activating the Portabella Archive”, amb una projecció del film “Umbracle”. La sessió, que forma part d'un cicle de conferències en col·laboració amb la Universitat d'Amsterdam al voltant de la preservació i restauració cinematogràfica, proposa activar l'arxiu Portabella com a camp viu de lectura contemporània, en un context —el neerlandès— especialment significatiu per la tradició avantguardista d'espais com Rotterdam, festival que en 2016 va dedicar a Portabella una retrospectiva.



Národní filmový Archiv (Prague): Pere Portabella és un tità del cinema europeu, un cineasta per a qui la creació no consisteix a explicar històries, sinó a entaular un diàleg directe amb el silenci i l'espai -una visió que continua inspirant a directors contemporanis com Albert Serra. Guiat per la seva creença que un full blanc de paper és "el camí més curt cap a la pantalla buida", Portabella aborda el cinema amb la precisió d'un artista conceptual. No es limita a omplir la pantalla d'imatges, sinó que tracta la pantalla en si mateixa com un llençol físic brut. Portabella continua sent un recordatori vital que l'art més poderós comença des de zero i que no hi ha necessitat de distingir entre cinema i avantguarda com a categories separades. No projecta il·lusions a la pantalla, sinó que treballa directament en ella, convidant-nos a veure el món no com se'ns explica, sinó com s'experimenta en la seva forma més essencial i sense adorns. Per aquesta mateixa raó, ens complau anunciar que el 2027 acollirem una mostra comissionada de la seva obra, portant el seu cinema visionari a Praga.



Filmoteca de Zaragoza:

(Aquesta informació s'actualitzarà a la web).

**CENTRES
DE
CULTURA**

**MUSEUS
D'ART**

Tots els centres que aquí es relacionen han ratificat el seu interès a participar en aquesta iniciativa, en forma d'exposicions, publicacions, activitats de mediació cultural o organització d'altres formes de transmissió. S'han realitzat encontres directes amb els seus responsables per tal de perfilar cada intervenció, amb el vistiplau general de combinar els diversos punts de vista, sempre diferents, amb la idea central de 'passar-se el relleu', no de competir, un fet que suposa una manera totalment innovadora de comprendre la programació cultural en temps de la col·laboració i la sostenibilitat.

Com que cada activitat és fruit de la reflexió de cada institució, no avancem el contingut concret de cada iniciativa, que serà exposada per cadascun dels centres en el moment en què es presenti la programació de 2026 i de 2027. Aquí només es plantegen línies generals de com ressona en cada institució l'oportunitat d'aquesta reflexió renovadora, d'aquest impuls pragmàtic, explicat amb les seves pròpies paraules.



Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía (MNCARS). *Constel·lació Portabella* es presenta com un format híbrid: aborda la trama de gestos i afinitats que el cineasta, pensador i productor Pere Portabella va encunyar, però fa referència a la falla o moviment sísmic que el seu fer continua provocant avui dia, integrant aquí diferents temporalitats i genealogies. La nostra proposta té l'estructura de cicle i de seminari de pensament que busca articular aquests enllaços, o punts de fuga, en les pràctiques artístiques i filmiques de la generació contemporània. *Constel·lació Portabella* inclou les pel·lícules més radicals i estructurals del cineasta, en les quals la reflexió sobre la manera de fer cinema és també un gest polític sobre el no-esmenat en la dictadura, com quan en "El sopar" (1974) cinc presos polítics són convocats a un diàleg el mateix dia que ha estat executat Salvador Puig Antich, o com quan col·loca una càmera espia en el rodatge de "El conde Drácula" (1970) de Jess Franco per a parlar-nos de la vigilància i la denúncia en "Vampir-Cuadecuc" (1970), o, quan el mateix Miró esborra el seu mural per a assenyalar la desmemòria, a "Miró l'altre" (1969), gest repetit en el buidatge de la casa-museu de Lorca a la Granada del poeta de cos encara absent i mer recurs turístic, "Mudança" (2008).

Aquest nucli centrífug de pel·lícules-gest aniria acompanyat d'una reflexió amb cineastes i artistes més joves, però també de la dimensió viva del mateix Portabella en altres àmbits artístics, com en la música concreta i no diegètica, de la qual la seva relació amb Carles Santos suposa una fita en l'experimentació sonora en el nostre context.



MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

Museu Nacional d'Art de Catalunya. La presència de l'obra i la figura de Pere Portabella en el seu diàleg constant entre les arts, acompanya la reflexió renovadora del nou Museu, que inicia el seu procés de transformació coincidint amb les dates del centenari. El MNAC pensa en l'oportunitat d'aquesta celebració per introduir el cinema i els cineastes en la col·lecció permanent del Museu, a través de diverses accions, en estreta relació, conceptual i espacial, amb la Fílmoteca de Catalunya. Es tracta, per tant, d'un conjunt d'iniciatives de renovació museogràfica que situen el cinema i l'obra de Pere Portabella, com un dels elements vertebradors d'aquesta relectura de l'art català.



CCCB Centre de Cultura
Contemporània
de Barcelona

CCCB: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. De tornada a la creació cinematogràfica després dels seus anys consagrats a la política, Pere Portabella va connectar amb l'esperit d'un llibre fonamental a l'hora d'esbossar una nova sensibilitat cinèfila als llindars de l'era digital: «Movie mutations: the changing face of world cinephilia» (2003) d'Adrian Martin i Jonathan Rosenbaum (ed.). L'exposició *Mutacions Portabella* al CCCB, planteja una mutació horitzontal, col·lectiva i transdisciplinària del llegat cinematogràfic de Portabella partint del diàleg entre els conceptes d'aquest assaig coral i la poètica que va portar el cineasta a ocupar un espai singular entre la marginalitat, la provocació i l'excel·lència tècnica. L'obra d'un creador que va estar instal·lat permanentment en el canvi s'obre a heterogènies transformacions que col·loquen en el centre alguns dels reptes fonamentals davant dels futurs possibles de la imatge.



El Centre de les Arts Lliures de la Fundació Joan Brossa (La Brossa) se suma a la celebració del centenari de Portabella amb la intenció de complir la funció 'd'agent provocador', a partir de l'experiència de ser una institució activadora des de la contemporaneïtat i l'experimentació d'un llegat avantguardista i radical. Ens interessa la figura de Portabella perquè ens convoca a treballar amb un equip multidisciplinari des de la hibridació dels llenguatges artístics, on el cinema és un punt de trobada de les arts escèniques, les arts visuals i la poesia, llenguatges propis de la Brossa. L'activitat consta, per una banda, d'una exposició central que parteix de l'anècdota documental per portar-la cap a la creació artística contemporània i que es concretarà, també, en una publicació; i d'un programa d'arts escèniques que irradia experimentació en el llenguatge escènic (instal·lacions escèniques, dispositius, performances i conferències performatives). Finalment, el cinema, l'experimentació i el llenguatge provocador tenyeixen tota la temporada de forma transversal, esquitxant el programa de pensament i el projecte educatiu que ja li són propis a la institució.



Museu d'Art Contemporani de Barcelona. El tàndem format per Pere Portabella i Carles Santos va realitzar una quinzena de col·laboracions on l'acció musical i el llenguatge cinematogràfic s'entrecreuen. La seva primera trobada data l'any 1967 en el film "No compteu amb els dits", escrit per Portabella i Brossa amb música de Mestres Quadreny i sonorització d'un jove Santos. El MACBA retrà homenatge als llaços d'amistat i complicitat que van definir un procés de treball col·laboratiu que defugia les convencions.



Museu Tàpies. El Museu Tàpies se suma al projecte “Acció Portabella”, amb la voluntat d’obrir noves escletxes que, des del pensament, permetin connectar la nostra contemporaneïtat amb el llegat que ambdós creadors han construït. Titulat provisionalment “Política de l’amistat. Portabella/Tàpies” el projecte pren com a punt de partida la relació personal i professional entre tots dos creadors, que es va estendre des de la seva joventut durant el primer franquisme fins a la mort d’Antoni Tàpies en 2012, i més enllà. El cas de Tàpies i Portabella, emprat aquí com a nucli d’una xarxa més extensa d’agents culturals, ofereix un model de construcció de comunitats polítiques basades no solament en afinitats, sinó també, o sobretot, en el poder transformador de la crítica i el dissens. A partir del reconeixement de l’heterogeneïtat i la diferència com a principi articulador, el projecte explorarà formes tant històriques com presents d’aliances entre art i política que transiten per llenguatges i manifestacions diverses.



Fundació Joan Miró. Hi ha diverses línies obertes per establir aquesta participació. Per una banda, el festival u22 (festival de cinema jove de Barcelona), prepara una sèrie de projeccions de films de Portabella en relació amb les noves generacions d’espectadors i de creadors. Per l’altra, s’està explorant la inclusió de films de Portabella dins de la nova presentació de la col·lecció permanent. A més, s’exploraran diversos formats de programació pública que posin en contrast i en diàleg l’obra de Miró i de Portabella.

Fundació Miró Mallorca. La Fundació Miró Mallorca acull la projecció del documental Constel·lació Portabella i una conversa posterior sobre l'obra de Pere Portabella i el pensament cinematogràfic contemporani.

El documental teixeix una constel·lació d'imatges i d'idees que permeten comprendre l'abast radical i coherent del projecte creatiu de Portabella. Una mirada que s'amplifica amb les intervencions de crítics, assagistes i historiadors, per endinsar-nos en els riscos, les decisions i les conseqüències d'una manera de fer cinema que sempre ha estat al límit, tant estèticament com políticament. Pere Portabella hi emergeix com un artista total, capaç d'entendre el cinema com una eina d'intervenció cultural i política.

L'activitat s'incorpora a la programació d'Acció Portabella, destinada a revisar i posar en valor una de les figures més influents del cinema contemporani. Amb això, la Fundació reprèn i actualitza la línia de treball iniciada fa uns anys amb l'exposició dedicada a la relació Miró-Portabella, l'art d'avantguarda i el pensament crític.



Circulo de Bellas Artes de Madrid. Amb un plantejament en principi expositiu i possiblement performatiu, el Círculo de Belles Arts de Madrid s'uneix a 'Acció Portabella' centrant-se en el vessant cinematogràfic del personatge, posant de manifest dues dimensions fonamentals del mateix: el caràcter simultàniament estètic i polític de la seva manera d'entendre les pràctiques d'avantguarda, i el paper de pont cultural que la seva figura ha jugat i juga amb les generacions més joves de cineastes.



MUSEU DEL
JOGUET
DE CATALUNYA
COL·LECCIÓ JOSEP MARIA JOAN ROSA
FIGUERES

Museu del Joguet de Catalunya. En un article publicat a El País el 3 de maig de 1995, Pere Portabella recorda la seva primera projecció de cine, a Figueres, a la Sala Edison, vista des d'una petita finestra que els propietaris del cine, la família Cusí, tenien a casa seva, que és adjacent a la sala. Una exposició al Museu del Joguet de Figueres, se centrarà en aquests episodis fundacionals de les primeres experiències de Portabella com espectador a la seva ciutat natal, amb l'esperit juganer i avantguardista d'aquest museu únic, fundat per Josep Maria Joan i Rosa.



Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallol

Museu del Cinema. Pere Portabella i el Museu del Cinema ja van coincidir en el primer any de vida del museu, l'any 1999, en el marc d'una exposició dedicada a Joan Brossa, en una retrospectiva dels films que va realitzar amb guió del poeta. D'aleshores ençà, Portabella ha col·laborat diverses vegades amb el Museu del Cinema, la darrera en una xerrada a què anualment convidem a cineastes que fan un cinema que Tomàs Mallol admirava. De fet, les obres cinematogràfiques de Mallol i Portabella coincideixen en que estan realitzades des de la més absoluta llibertat creativa, al marge de la indústria i de les modes i amb una recerca incansable de l'excel·lència formal i tècnica. El Museu del Cinema vol ser present en els actes de celebració del centenari i homenatge a Pere Portabella i organitzarà diverses activitats per a divulgar a un públic general la seva vessant com a director de cinema.



Museu de l'Empordà. El Museu d'art de la ciutat natal de Portabella ja li ha dedicat dues exposicions en el passat, "La mirada Portabella" l'any 2008 dedicada a la seva obra cinematogràfica, i "Pere Portabella. Art i vida" l'any 2022 amb motiu del nomenament de doctor honoris causa per la Universitat de Girona, i que mostrava la seva col·lecció d'art fruit de la seva amistat amb artistes plàstics de les primeres i segones avantguardes. A partir d'aquests precedents, el Museu de l'Empordà se suma amb interès renovat a 'Acció Portabella', amb una nova proposta que consistirà en un cicle de conferències que versaran sobre la importància de la figura de Pere Portabella per la cultura i la política catalanes.



Fundació Vila Casas. El caràcter reivindicatiu i trencador de l'obra de Pere Portabella i la naturalitat del seu llenguatge visual ens la fa encara contemporània, malgrat el pas dels anys. Portabella ha esdevingut un pont entre generacions d'artistes catalans i d'arreu del món: un referent ineludible per a uns i una descoberta inesperada per a d'altres. Ha estat una figura destacada del llenguatge cinematogràfic, però també un defensor ferri de la llengua, l'art i la cultura catalanes. No en va, i amb la intenció de reivindicar el seu llegat, la Fundació Vila Casas li va dedicar una exposició l'any 2018 al Museu Can Framis. En aquesta ocasió, volem ser presents en aquest reconeixement coral, no amb una mirada cap enrere, sinó enfocant cap al futur, buscant el diàleg entre la seva herència cinematogràfica i els creadors més trencadors de les arts plàstiques catalanes, posant-los en diàleg amb les nostres col·leccions a través d'una mirada més enllà de les generacions d'artistes.



Tabakalera. La pantalla pública compartida de Tabakalera composta pel Festival de Sant Sebastià, la Filmoteca basca, Donostia cultura, Elías Querejeta Zine Eskola i la mateix Tabakalera participarà en el projecte 'Acció Portabella' amb activitats que se celebraran l'any 2026 i/o 2027. En els pròxims mesos concretarem el conjunt d'aquestes accions, però volem anticipar el nostre desig que Tabakalera aparegui com a institució que participa en el centenari del cineasta.

ACADEMIES DE CINE

Les Acadèmies van molt més enllà de l'organització dels premis anuals. Aquest caràcter extensiu es farà sentir en la seva participació en diverses iniciatives que han de donar visibilitat el reforçament del risc i de la singularitat dels films radicals. En els dos casos, de l'Acadèmia del Cinema Català i la Academia de las Artes y de las Ciencias Cinematográficas de España, es reserven les accions concretes, que seran anunciades en el seu moment.



Acadèmia del
Cinema Català

L'Acadèmia del Cinema Català organitzarà una acció itinerant de projeccions cinematogràfiques en un cinema-contenedor que recorrerà diverses places de ciutats i pobles de Catalunya fins al febrer de 2027, moment en el qual aterrarà a la Plaça Salvador Seguí, coincidint amb la inauguració de l'exposició que la Filmoteca de Catalunya dedicarà a Pere Portabella. Aquesta acció és un homenatge a les "voltes" de la Central del Curt (CDC), les gires de projeccions coordinades entre diferents ciutats, gestades per aquesta distribuïdora pionera, que va distribuir la filmografia de Portabella en la clandestinitat i va apropar el cinema crític i invisible a un públic més ampli. La programació del cinema-contenedor inclourà diverses peces curtes representatives del catàleg de la Central del Curt (L. Soler, P. Portabella, Baca-Garriga, Colectivo Cine de Clase o A. Padrós, entre d'altres).



Academia de las Artes y de las Ciencias Cinematográficas de España:
(Aquesta informació s'actualitzarà a la web).

FESTIVALS

S'ha contactat amb els festivals de cinema més significatius de l'Estat espanyol, i tots ells han manifestat el seu desig de participar amb algun tipus de gest de programació en les edicions de 2026 o 2027. Igualment, mantenim el contacte viu amb festivals internacionals que en algun moment han programat films de Portabella. Aquesta llista està en construcció i s'ampliarà amb motiu de les digitalitzacions que es desenvoluparan en col·laboració amb Fimoteca de Catalunya.

The logo for the Festival de Màlaga, featuring a stylized sunburst icon to the left of the text "FESTIVAL DE MÀLAGA".

FESTIVAL DE
MÀLAGA

El Festival de Màlaga, en la seva edició de 2027, realitzarà dues accions per celebrar el centenari de Pere Portabella. Una projecció de “Vampir-Cuadecuc”, subratllant el seu diàleg amb Jesús Franco –figura molt vinculada a Màlaga i enterrada a la ciutat–, juntament amb una taula de debat per analitzar la transició experimentada en els anys 70 des del cinema més convencional i ‘tutelat’ cap a les fronteres més obertes de la investigació i la contracultura. A partir del documental, com a singular "making of" de "El Conde Drácula", es reflexiona sobre els postulats i tècniques d'aquest cinema transgressor i avantguardista. A més es publicarà, en coedició amb Galàxia Gutenberg, el llibre d' Esteve Rimbau “Conversaciones con Pere Portabella” com a resultat de les successives entrevistes realitzades per Rimbau a Portabella en diferents escenaris europeus. Amb aquest llibre pretenem fer una aproximació a la personalitat, obra i plantejaments vitals i narratius de l'autor.



Cineasta -i més que cineasta- que va sorprendre al Bafici 2006, amb la primera retrospectiva que es va fer de la seva obra fora d'Espanya, i que segurament tornarà a sorprendre vint anys després d'aquella fita. Un cinema gran, poderós, variat, curiós, polític. També vampíric i alhora generós. El segle de Portabella és gairebé el segle del cinema sonor. I també és gairebé el segle espanyol des dels albors de la Segona República. Director i productor atrevit, inquiet, singular, Portabella ha estat testimoni. Però, sobretot, ha estat protagonista. Aquesta retrospectiva, anomenada Portabella-100, ens convoca i, sobretot -com demanava Pauline Kael al cinema més atractiu i més vital- ens interpel·la.



TIFF Cinematheque, la programació anual del Festival Internacional de Cinema de Toronto, està orgullosa d'unir-se als nostres col·legues internacionals en les celebracions transcendents que condueixen al centenari de Pere Portabella. Figura singular del cinema català, el treball del qual com a cineasta, activista i líder polític ha estat un referent per a tantes persones que conceben el cinema com un art amb un llenguatge estètic propi —que ha de ser interrogat, expandit i experimentat— i com un mitjà per pensar críticament el món, Portabella ha demostrat un compromís i una influència inviolables. Després de la inclusió de la pel·lícula de Portabella “Informe general II. El nou rapte d'Europa”, projectat el 2016 a la nostra secció Wavelengths, el programa que aposta per un cinema que empeny els límits, TIFF Cinematheque celebra poder aprofundir en l'obra de Portabella amb una retrospectiva més que merescuda, que estableix un diàleg amb el nostre moment contemporani i rendeix homenatge a un artista compromès amb la llibertat artística i política.



Courtisane Festival + Cinematek. Per commemorar el centenari de Pere Portabella, el festival de cinema Courtisane i la CINEMATEK de Brussel·les proposen una celebració conjunta que combinarà una retrospectiva completa a la CINEMATEK amb una selecció focalitzada al Festival Courtisane 2027. Al costat dels films de Portabella, una carte blanche traçarà afinitats i influències a través d'obres d'altres cineastes. Impulsat per la indagació radical de Portabella sobre la forma i la política, el projecte aspira a fer circular tant les pel·lícules com les converses que aquestes susciten. Concebut entre Brussel·les i Gant, el programa està pensat per viatjar —amb possibles socis en altres ciutats— mitjançant projeccions itinerants.



Jeonju International Film Festival. Des de la seva creació l'any 2000, el Jeonju International Film Festival s'ha dedicat a la tasca de difondre un cinema emergent, un cinema que cerca noves maneres de narrar, però també de producció. Apostar per nous creadors no sols mostrant les seves pel·lícules, sinó també ajudant-los econòmicament perquè aquestes pel·lícules puguin ser realitzades.

Sabem que el cinema no és res sense la seva història, sense el seu passat. "El futur del cinema està en el seu passat" és una frase que solia repetir J.L. Godard i que ens agrada fer nostra. La història del cinema també està construïda per autors que van saber buscar alternatives als modes imperants, costums que van asfixiar al cinema i les seves formes de realització i producció. Creiem que Pere Portabella representa com a pocs aquest esperit que el nostre festival defensa.

Creiem que com a festival és la nostra missió ajudar a difondre aquest tipus de cinema. Com així ho vam fer en 2009, en l'edició número 10 del nostre festival, quan vam realitzar una retrospectiva de la seva obra. Ara, més d'una dècada després i amb motiu d'un nou aniversari i disposar de les seves obres digitalitzades, creiem que torna a ser el moment just per a presentar, almenys, una part de l'obra de Pere Portabella a les noves generacions i que siguin ells els qui mantinguin amb vida una de les obres més originals que ha donat la història del cinema no sols espanyol, sinó universal.



L'Alternativa. Festival de cinema independent de Barcelona: Pere Portabella representa esperit inconformista, llibertat, activisme, art-política-vida, recerca innovadora, promiscuïtat entre gèneres, performativitat, impuls de cineastes amb una aposta personal..., tot allò que ha defensat sempre L'Alternativa. I representa el paper del cineasta i la seva llibertat creativa contra la tirania, malauradament més vigent que mai. Així que no podem deixar de sumar-nos en aquest tan merescut homenatge col·lectiu.



Festival Internacional de cine de San Sebastián:
(Aquesta informació s'actualitzarà a la web).



Semana Internacional de cine de Valladolid:
(Aquesta informació s'actualitzarà a la web).



D'A Festival de cinema de Barcelona:
(Aquesta informació s'actualitzarà a la web).



BACHCELONA

Flash Bach (II) al Festival BACHCELONA. La relació entre Bachcelona i Pere Portabella ve de molt lluny i neix de la complicitat i la confiança mútua. Ja en la primera edició del festival, Portabella va voler sumar-s'hi de manera generosa, col·laborant el primer vespre amb la projecció de la seva magnífica pel·lícula *El silenci abans de Bach* en un espai públic tan significatiu com la plaça de Sant Felip Neri.

Aquella col·laboració va arribar després d'una trobada prèvia en què ens vam presentar amb una idea i molta il·lusió. Des del primer moment, però, Portabella hi va creure, mostrant una confiança absoluta en el projecte i una voluntat sincera d'acompanyar-lo des dels seus inicis.

És per això que proposem participar en les activitats d'Acció Portabella, precisament amb una projecció que també celebra un centenari, el del film més emblemàtic de Buster Keaton, un personatge amb qui en Pere s'ha emmirallat, com ell mateix va declarar en una entrevista: 'Admiro molt el personatge de Buster Keaton. Lluita contra el món i se'n surt constantment. Li cau un edifici al damunt, però ell troba una finestra per on sortir de la runa. Jo també sempre me'n surto. Aquesta ha estat la meva vida. Assumir el risc com una cosa molt natural'.

Aquesta projecció de *El maquinista de la general* (1926) celebra per tant aquest doble centenari, el del film de Keaton i el de Portabella. La projecció anirà acompanyada d'una banda sonora inspirada en Bach i d'una selecció musical realitzada per DJ Sebastian.



ALTRES
ACCIONS
INTERNACIONALS

MoMA. Des de la històrica projecció de *Vampir* en 1972 fins al programa monogràfic dedicat al cineasta en 2007, el Museum of Modern Art de Nova York ha estat un referent clau en la circulació global del cinema de Pere Portabella i la seva rellevància en el context de l'art contemporani internacional. Prolongant el seu gest, sostingut en el temps, de reivindicació del cineasta, el MoMA dedicarà una gran retrospectiva a la seva filmografia en 2027.

Europalia. Aquesta biennial d'art dedica cada edició a explorar, des d'una perspectiva contemporània, el patrimoni cultural i l'escena artística d'un país convidat. A partir de l'octubre del 2025, Espanya serà la protagonista, després d'haver-ho estat el 1985. L'objectiu és oferir una mirada renovada sobre la cultura i les transformacions ocorregudes els últims quaranta anys. Com a figura clau de l'expressió i la reflexió artística d'aquest període, Pere Portabella serà present el gener del 2026 a través de la projecció d'*Informe General I i Informe general II* a la Cinematek belga (Brussel·les), així com a través d'una exposició centrada en l'arquitectura de la seva pel·lícula *Mudanza*, resultat d'una pràctica de dibuix d'observació realitzada per estudiants de UCLouvain-Faculté d'architecture, d'ingénierie architecturale, d'urbanisme LOCI (Lovaina).

Programa a Tokyo. (Aquesta informació s'actualitzarà a la web).

Arsenal Filminstitut (Berlin). (Aquesta informació s'actualitzarà a la web).

Programa a Ankara i Istanbul. Diversos col·lectius artístics, institucions acadèmiques i entitats culturals de Turquia preparem per a la tardor de 2026 el programa “Pere Portabella Retrospective”, amb el suport de l’Institut Ramon Llull. L'esdeveniment tindrà lloc a Ankara i Istanbul, i s'organitzaran projeccions, xerrades, cine-fòrums, tallers i una exposició audiovisual. D'acord amb els organitzadors, Portabella és una figura que deixa sense sentit els gèneres i formes tradicionals, que pot intercanviar el seu treball filmic amb diferents arts com la poesia i la pintura, que pot apropar políticament el paradigma del seu temps amb una realitat brutal i que no dubta a construir el seu propi art sobre una altra obra d'art quan li convé. I aquest és un missatge essencial de transmissió per als nous creadors.

Aquest format de seminari/cicle/taller/exposició plantejat per creadors joves pot ser implementat en altres ciutats i països.

Les Abattoirs Musée (Toulouse). Es tracta d'un projecte expositiu “Joan Miró Protestation De l'assassinat de la peinture à l'anti autoritarisme” tracta sobre la fase de col·laboració de Joan Miró amb joves creadors com Josep Royo, Joan Baixas i Pere Portabella. Aquesta relació intensa amb el cinema, l'artesania i la performance, provoca un revulsiu a l'obra de Miró, que ja octogenari, retorna als moments més iconoclastes de la seva carrera, en un moment clau de transformació política de l'art modern, en la qual Portabella hi juga un paper decisiu. La mostra anirà acompanyada de l'obra fílmica de Portabella, programada a Les Abattoirs i en altres institucions fílmiques de Toulouse. El conjunt d'activitats estan previstes per finals de 2026.

Skalvija Cinema Center. Vilnius, Lithuania. (Aquesta informació s'actualitzarà a la web).

Circuit d'espais alternatius. El cinema de Pere Portabella és expandit, i el concepte de fora de camp un element essencial: les seves pel·lícules s'estenen més enllà del que es mostra a la pantalla. No sorprèn, doncs, que Portabella hagi alternat des del començament la tasca de director i productor amb una ferma vocació política.

Va ser senador entre 1977 i 1979 per Entesa dels Catalans, però el seu compromís amb els moviments socials i les iniciatives extraparlamentàries va romandre sempre actiu. La pel·lícula que va començar a rodar al Museu Reina Sofia el 2014, amb motiu d'una trobada internacional d'activistes i intel·lectuals d'esquerres titulada El nou rapte d'Europa, n'és una bona mostra. En un moment en què, després de la crisi del 2008-09, van irrompre a l'escena pública els moviments d'ocupació de places, les mareas, les plataformes antidesnonaments i altres formes de qüestionament de la democràcia representativa liberal, Portabella va prendre partit. Va comprendre que s'iniciava una nova era política. No és casual que decidís anomenar aquesta obra Informe General II.

Per a Portabella, tant l'art com la política són pràctiques instituent. Qüestionar determinades posicions implica també interpel·lar els marcs que les articulen. Per això, en aquest aniversari hem considerat imprescindible incloure un programa de cinema situat, per dir-ho així, fora de camp: en el fora.

Al llarg dels anys, i a través de les seves col·laboracions amb el MACBA i el Museu Reina Sofia, el cinema de Portabella va estar present en els espais de discussió que es duïen a terme des de diversos espais autogestionats. Per això, en el centenari, s'ha considerat important que la reflexió sobre què significa una pràctica artística compromesa en ple segle XXI tingui lloc en alguns d'aquests espais alternatius, tant a l'Estat espanyol com a altres països europeus.

S.a.L.E. Docks a Venècia i La Invisible a Màlaga són dos casos concrets. En aquests espais, pel·lícules com Informe general sobre unas cuestiones de interés para una proyección pública (1976) o Informe general II -El Nuevo Rapto de Europa (2015) i El sopar (1974) seran projectades i posteriorment debatudes en el context polític actual.

Kino im Sprengel. Hannover. Kino im Sprengel és una sala de cinema independent i no comercial d'Hannover gestionada per l'associació "Film und Video Cooperative", els membres del qual treballem de manera voluntària i desinteressada. Des de fa 30 anys projectem preferentment cinema d'avantguarda, polític i compromès, tant del passat com actual.

Descobrir el cinema de Pere Portabella ens ha revelat el lloc propi que ocupa l'escena cinematogràfica catalana dels anys 60 i 70 dins del moviment cinematogràfic internacional de l'època.

En el 2008 vam tenir l'oportunitat de convidar a Carles Santos i projectar algunes pel·lícules de Pere Portabella en les quals Santos col·labora com a músic i guionista.

Ara, el centenari de Portabella ens ofereix la gran oportunitat d'aprofundir en el coneixement del seu treball, el seu compromís artístic i polític, així com la seva faceta de productor. Les seves pel·lícules "Informe general sobre algunes qüestions d'interès per a una projecció pública" del 1976 i "Informe general II. El nou rapte d'Europa" del 2015 ens semblen d'especial interès de cara a investigar les visions polítiques de la Transició espanyola i - 40 anys després - el futur europeu.

Per això, el Kino im Sprengel projectarà, per a aquesta ocasió, una retrospectiva Pere Portabella que travessarà, en un espai de mig any, les diferents etapes i temes del seu cinema.

Dom Omladine. Belgrad, Sèrbia. El centre cultural Dom Omladine de Belgrad (Serbia) imparteix des de 2024 conferències sobre cinema documental. Buscant exemples que il·lustrin la capacitat del documental per deconstruir les narratives dominants del cinema, hem triat la pel·lícula de Pere Portabella "Vampir-Cuadecuc" per projectar-la íntegrament al cinema de Dom Omladine, amb una introducció i un possible col·loqui. "Vampir Cuadecuc" serà inclòs en la secció de programació de Film Anniversaries; es projectarà en ocasió del seu 99è aniversari, l'11 de febrer de 2026. La secció Film Anniversaries inclou la reevaluació de nombroses pel·lícules i esdeveniments cinematogràfics importants, locals i internacionals. El nostre desig no és només mostrar les pel·lícules, sinó també iniciar el debat i el diàleg.

A més, amb motiu del centenari de Pere Portabella l'11 de febrer de 2027, també ens agradaria sumar-nos al programa Acció Portabella i ser un dels participants del projecte. Per a aquesta ocasió, organitzarem una mini retrospectiva del director, amb una possible publicació i una taula rodona.

La informació sobre aquest programa es difondrà a través de UFUS (Associació d'Artistes Cinematogràfics de Sèrbia), DOKSERBIA (Associació de Documentalistes de Sèrbia), el Film Center of Serbia, sindicats d'artistes i professionals del cinema, així com els mitjans de comunicació.

Un gest global compartit: el dia del 100è aniversari als cinemes.

Juntament amb els festivals, els centres culturals i les filmoteques, els cinemes independents i els cineclubs són nodes comunitaris essencials, on la trobada i l'acollida d'un cinema propositiu, formalment lliure i críticament compromès continua sent possible.

Amb aquesta convicció, i en reconeixement al suport continuat d'aquests espais a l'obra de Portabella, des de Films 59 estem coorganitzant amb alguns d'aquests espais una celebració compartida: la projecció d'una pel·lícula de Pere Portabella en cinemes i cineclubs d'arreu del món l'11 de febrer de 2027 — dia del seu 100è aniversari—, com un gest coral de reconeixement mutu entre la seva obra i la tasca d'aquestes sales.

A més, com a fruit d'aquestes converses, s'estan programant cicles i activitats complementàries que s'incorporaran al programa d'Acció Portabella.



CINECLUBS

FEDERACIÓ CATALANA de CINECLUBS



La Federació Catalana de Cineclubs i la Federació Internacional de Cineclubs volen adherir-se als actes del Centenari de Pere Portabella: Acció Portabella

En Pere, guanyador al 2022 del Premi Nunes de la La Federació Catalana de Cineclubs com a persona especialment vinculada al cineclubisme és una figura important per al nostre moviment. La seva filmografia, tant com autor com a productor, ha trobat un espai natural d'exhibició en els cineclubs catalans arreu de tot el territori i també més enllà. Sempre disposat a acompanyar i presentar les seves pel·lícules als cineclubs catalans, adherint-nos a aquest projecte, volem reconèixer el treball ininterromput en les sis darreres dècades de la història del nostre cinema.

La Federació Catalana de Cineclubs difondrà, promocionarà i gestionarà els títols d'en Pere entre els seus cineclubs membres per tal de poder fer projeccions de la seva obra durant el 2026 i el 2027 i juntament amb la Federació Internacional de Cineclubs, col.laborarà per tal que es pugui fer el màxim possible de projeccions el 11 de febrer del 2027, centenari del naixement d'en Pere Portabella, a cineclubs d'arreu del món.

REFLEXIÓ POLÍTICA

Fundacions de pensament polític i social molt diverses, es vinculen a la iniciativa 'Acció Portabella', per posar el dia el seu llegat i reflexionar sobre l'enfortiment de la democràcia. Una aportació col·laborativa i singular, que demostra la permanent actualitat de la figura d'en Pere, la seva capacitat de crear consens i el seu reconeixement en tot el ventall de les polítiques transformadores. Aquesta llista s'ampliarà en un futur immediat.

Òmnium Cultural. Pere Portabella és una figura cabdal de la cultura contemporània, un cineasta compromès i únic; un intel·lectual d'aquells que sorgeixen molt de tant en tant.

La seva figura en el setè art va permetre connectar-nos a les més avançades tendències globals del cinema d'autor. Va ser clau en el desenvolupament d'un cinema independent, indissociable de la seva posició política d'oposició al règim franquista. La seva mirada única ha fet que la seva obra s'exhibeixi al MoMA, la Tate Gallery, el Centre Pompidou, el Museu Reina Sofia o el MACBA. I el pes de la seva petjada arriba fins a la nova generació de cineastes catalans, els quals inevitablement han begut de la seva influència.

Com a president d'una de les principals entitats culturals del país, vull destacar aquí la seva faceta com a intel·lectual i com a pont: a part de vincular-se durant la seva trajectòria amb noms de la talla de Joan Miró, Antoni Tàpies, Joan Brossa o Carles Santos, ha estat una figura compromesa amb la democràcia i amb Catalunya, un agent capaç d'impulsar consensos entre agents ideològicament diversos, activista i impulsor de bona part de les iniciatives que van contribuir al redreçament cultural i nacional del país, ja fos sota la dictadura -amb la Caputxinada, la Tancada d'intel·lectuals de Montserrat o la creació de l'Assemblea de Catalunya-, com en els primers anys de la democràcia, amb el retorn del president Tarradellas, la candidatura de l'Entesa dels Catalans, i tantes altres iniciatives que són fonamentals per explicar la Catalunya actual i sobretot la potència i amplitud dels grans consensos transversals de país. En ell, cultura i compromís polític van agafats de la mà, són inseparables.

Portabella sempre ha estat capaç de reunir, fer parlar i posar d'acord a personalitats ben diverses de la cultura, l'art i la política, figures amb ideologies contraposades però dins del marc del consens democràtic. Al voltant de la trobada gastronòmica a casa seva, que havia començat com una reunió de conspiració per a un reduït grup de militants del PSUC, Portabella aconseguia cada estiu que rivals polítics conversessin i es donessin la mà en un ambient distès i cordial. Això passava quan la millor política s'obria pas per davant de l'insult i la difamació. I aquest és un dels seus grans llegats: fer de pont quan tan necessaris eren. Mantenir-se a la taula fins i tot quan sembla que ningú s'hi quedarà a parlar. Tot un exemple i guia per a una entitat com Òmnium, que sempre ha defensat la necessitat d'acords transversals en el si del catalanisme i el sobiranisme, en base als principis propis dels sistemes democràtics.

És per això que, des d'Òmnium Cultural, volem que en el marc de l'edició 2026 del Festival d'Òmnium de Cinema, un certamen que arriba a més de cinquanta poblacions arreu dels Països Catalans, s'homenatgi la figura de Portabella. Serà una forma més de difondre el seu llegat i permetre que les noves generacions de cineastes catalans coneguin més directament aquesta figura imprescindible i única del nostre país i el seu llegat, que continua interpel·lant-nos.

CIDOB. El CIDOB planteja una activitat realitzada conjuntament amb la Fundación Alternativas, que Pere Portabella va contribuir a fundar, i que ha estat un dels socis habituals de la nostra institució per a tractar temes de l'agenda europea. En aquest sentit, es planteja una activitat pública sobre el futur d'Europa, tenint en compte l'auge de l'extrema dreta a països centrals com França o Alemanya, i el repte que això suposa per a la governança de la UE, just en un moment en què es requereix major capacitat d'acció conjunta en els àmbits del mercat interior, la tecnologia, la seguretat o la defensa.

Fundación Alternativas. Aquesta fundació de reflexió política, de la qual Pere és fundador i primer president, es proposa organitzar una sèrie d'activitats en diversos llocs d'Espanya, al voltant de les idees marc que Portabella ha impulsat últimament: repensar la política des de la cultura; el paper de la ciutadania en la integració europea; la necessitat de noves narratives en la construcció europea, i la centralitat de les polítiques culturals per a la pau.

Fundació Catalunya Europa. Tant Pere Portabella com Pasqual Maragall han treballat des de la clandestinitat, la transició i els inicis de la democràcia per recuperar les llibertats polítiques i nacionals, des de partits de l'esquerra. Van coincidir a defensar una Europa més unida políticament, més enllà de la unió econòmica. I tots dos coincideixen a donar centralitat a la participació ciutadana en la política i en valorar la cultura com a element emancipador, com es demostra a Informe General I i Informe General II. Podem, per tant, centrar l'aportació de la Fundació Catalunya Europa en el seu compromís comú pel projecte europeu i la democràcia europea, per la seva defensa de la participació ciutadana i la proximitat en els grans debats europeus i en la vinculació d'aquesta participació per legitimar el mateix projecte europeu.

Fundació Cipriano García. La Fundació Cipriano García - CCOO de Catalunya ens impliquem en l'impuls del centenari de Pere Portabella atès que compartim la seva trajectòria sociopolítica vinculada a una cultura d'unitat i d'impuls de les llibertats i els drets socials i nacionals, així com la seva aportació cultural i a la memòria democràtica. De fet, el 9 de setembre de 2021 vam organitzar un acte commemoratiu del 50è aniversari de l'Assemblea de Catalunya a l'església de Sant Agustí de Barcelona i vam comptar amb la complicitat de Portabella, que hi va intervenir tot recordant el seu paper i el de Comissions Obreres en aquell organisme unitari de l'antifranquisme.

Fundació Fundem la República. El 1976, fa gairebé 50 anys, Pere Portabella va presentar el documental *Informe general sobre unas cuestiones de interés para una proyección pública*, en el qual preguntava a tots els líders de les forces polítiques sorgides després de la mort de Franco com es passava d'una dictadura a una democràcia. L'any 2015, el mateix Pere Portabella en va fer una seqüela: *Informe General II - El nuevo rapto de Europa*, documental realitzat en el marc d'una greu crisi de legitimitat del sistema, i en el qual s'analitzava el nou protagonisme polític de la ciutadania mobilitzada. Des de la Fundació Fundem la República proposem un debat amb l'esperit d'un *Informe General III* a Figueres per al 2027, una discussió al voltant de la següent qüestió: de la nació a l'estat, una transició pendent.

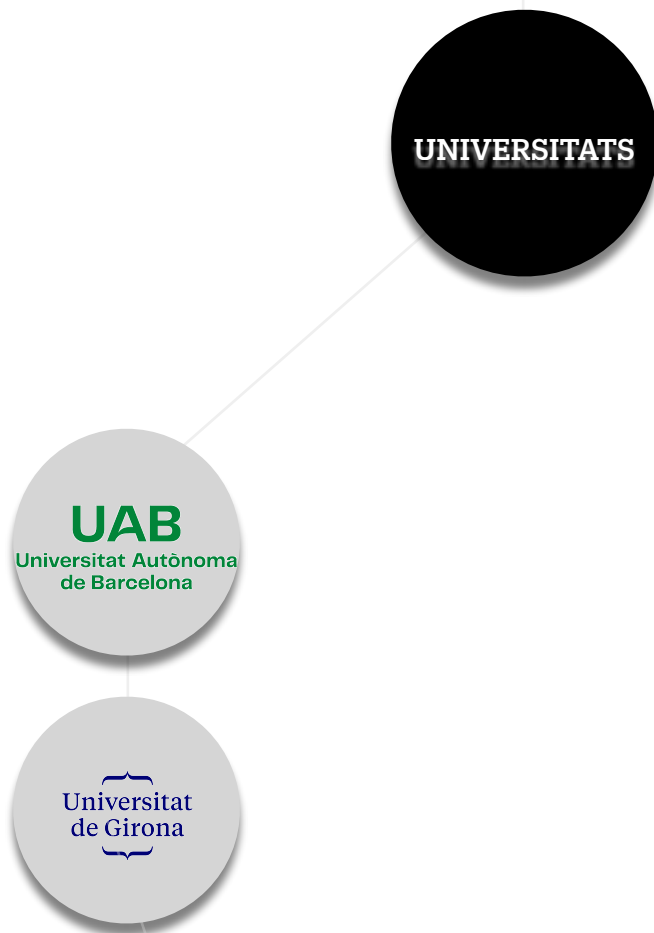
Fundació Irla. La Fundació Irla té el propòsit de contribuir al cicle 'Acció Portabella' organitzant un acte -Cine Fòrum- al voltant de la col·laboració creativa que van mantenir Pere Portabella i Carles Santos, en el marc de la relació entre art, política i cinema en l'antifranquisme i la transició.

Fundació Nous Horitzons. En Pere Portabella tenia com a referència el PSUC i la gent del PSUC tenia, continua tenint, com a referència a Pere Portabella. La seva personalitat i trajectòria profundament inspiradora té la seva dimensió política, inseparable de la cultural. Una de les seves reflexions és que ell no està només compromès, sinó implicat, que vol dir estar on passen les coses, intervenir i fer-les avançar. Això és el que va fer a l'Assemblea de Catalunya, al PSUC i a Iniciativa. Per això és un company de viatge imprescindible.

Fundació Sentit Comú. En aquests moments en què per tot arreu apareixen senyals que ens recorden un país i una Europa que creiem superades, el llegat d'en Pere Portabella se'ns fa plenament present. Un llegat que tant des del punt de vista artístic i cultural com des del punt de vista de compromís amb una democràcia que reivindica la diversitat, la inclusió i l'equitat com a valors centrals és avui més significatiu que mai.

Fundació Rafael Campalans. En Pere Portabella convergeixen multiplicitat de facetes. Són àmbits que es relacionen amb intensitat, passió, intel·ligència i complementarietat: Cine, Cultura, Política, Compromís social... tots ells escrits amb majúscula. A la Fundació Rafael Campalans en destaquem, especialment, el seu caràcter d'activista per a la democràcia, figura tan necessària avui quan la polarització i la confrontació afebleixen els pilars del sistema democràtic, aquí i arreu: el diàleg, la negociació i el pacte.

Escola Europea d'Humanitats. *Portabella, 100 anys: cinema, cultura i política a la Barcelona contemporània.* Portabella, activisme i cinema, ha estat un actor singular i representatiu a la vegada d'una època barcelonina. En aquesta trobada, tenint present el seu llegat: com a cineasta i productor, com a impulsor de projectes culturals, i com activista d'una àmplia xarxa de relacions polítiques i ciutadanes. Vuit especialistes de disciplines diverses de la cultura i de les humanitats, analitzaran els traços d'aquesta època, els esdeveniments que han marcat l'evolució de la cultura catalana i de la societat, en un relat en el qual no faltaran les referències a moments significatius en què Portabella hi va jugar un rol important. Una mirada sobre les mutacions culturals del país des del tardofranquisme fins ara, amb voluntat de projectar-se cap al futur amb el cinema com a fil conductor, però no com a mirada exclusiva. Un debat que ha de permetre obrir la mirada crítica en un moment en què els mitjans digitals pesen de manera desbordant sobretot plegat. Un exercici amb una voluntat de partida: la defensa de la mirada crítica, en un temps en què és fàcil deixar-se entabanar per l'efectisme. I tot plegat donarà lloc a un dossier de La Maleta de Portbou.



Congrés universitari internacional: Portabella, el cinema i la fi del art.

Als anys seixanta amb la irrupció de l'art conceptual i el minimalisme, alguns teòrics van decretar la fi de l'art. El cinema de Pere Portabella sempre s'ha situat en aquesta anunciada desaparició per reflexionar sobre la relació interdisciplinària entre el cinema i les arts. Ara, en plena hibridació del cinema fruit de la digitalització i de l'aparició de la intel·ligència artificial, ens cal preguntar-nos quin paper continua jugant el cinema després d'aquesta fi de l'art. El congrés pren com a punt de partida el cinema de Pere Portabella per pensar els vincles i dissidències que existeixen entre les imatges de l'art i del cinema, les discrepàncies entre les dues institucions i la posició de l'espectador perdut entre la caixa blanca -la galeria- i la caixa fosca -el cinema. El congrés aplegarà estudiosos de les diferents disciplines provinents d'universitats catalanes, espanyoles i internacionals, i serà liderat per les dues universitats que van nomenar doctor Honoris Causa a Pere Portabella, la Universitat Autònoma de Barcelona (investidura el 17/03/2009) i la Universitat de Girona (investidura 10/2/2022)

MITJANS DE
COMUNICACIÓ

CaixaForum⁺

CaixaForum+. L'obra i el pensament de Pere Portabella transcendeixen els límits del cinema per convertir-se en una reflexió constant sobre la creació, la política, l'estètica i la memòria. La seva trajectòria, que abasta la producció, la direcció, l'experimentació formal i el compromís intel·lectual, constitueix un patrimoni cultural i immaterial de valor incalculable. Des de CaixaForum+ compartim plenament la convicció que preservar, difondre i reinterpretar aquest llegat és una responsabilitat cap a les generacions presents i futures.

Per això, ens unim al Centenari de Pere Portabella a partir de finals de 2025, coincidint amb l'estrena del documental Constel·lació Portabella, dirigit per Claudio Zulián i amb la producció associada de CaixaForum+. Aquesta obra proposa un enfocament polièdric sobre el cineasta, explorant el "mapa celestial" del seu univers creatiu a través de les seves pel·lícules, materials d'arxiu, xerrades, conferències i entrevistes amb el mateix Portabella, així com converses amb crítics i historiadors que analitzen el seu impacte i llegat. El documental estarà disponible gratuïtament a CaixaForum+ durant tota la durada del centenari, apropant així al públic en general la complexitat i riquesa del seu pensament i de la seva obra. A més, hem proposat l'organització d'un programa integral compost per 17 pel·lícules que permeti presentar de manera completa la filmografia de Pere Portabella, tant en la seva faceta de cineasta com de productor. Aquest cicle serviria com a culminació del programa commemoratiu, reforçant la mirada transversal i plural que caracteritza la seva obra.



Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. En Pere Portabella era el primer dels tres tenors que arribava a Catalunya Ràdio cada dimarts.

Vestit amb algun dels seus jersers de coll pic, seia a la cadira de més a la vora dels vidres, d'esquena al control.

En canvi, un cop començada la tertúlia solia ser l'últim de tots tres en intervenir.

La conversa arrencava amb un tema aparentment trivial. Solien obrir foc en Foix o en Sanuy amb intervencions més o menys abrandades. Conduïts amb habilitat per Antoni Bassas com a director d'orquestra, gairebé sempre tancava la roda en Pere amb un comentari de to més tranquil però no menys profund.

Administrava bé els silencis. "No m'han tret mai de polleguera. Però sí que he discutit a fons sobre immigració amb en Sanuy i sobre actituds de l'esquerra amb en Foix", explicava en Pere en un reportatge sobre la tertúlia dels tres tenors de Víctor Correal emès al programa el juliol de 2006.

El que mai van escoltar els oients era *l'altra* tertúlia d'els tres tenors. Quan sortien de la ràdio, un esmorzar al Taita del carrer Mestre Nicolau servia per assossegar un debat contundent però sempre respectuós. En Pere, com en Lluís, un cafè amb ensaimada. En Francesc, pa amb tomàquet amb pernil i cervesa. Durant tretze anys tots tres van tenir els dimarts blindats a les agendes.

El llegat de Pere Portabella, la paciència, la reflexió, la llibertat, la mirada sobre la societat que ve d'anys passats i que perdurarà en el temps; i ho farà en la memòria dels mitjans públics catalans.



RTVE Catalunya i La 2Cat se sumen als actes de commemoració dels cent anys de Pere Portabella. Entre els projectes que es plantegen durant el temps d'Acció Portabella, destaca la creació d'un contingut audiovisual propi per fer valdre el llegat audiovisual i la mirada singular del cineasta català.

PUBLICACIONS

- Estrena i difusió del film **Constel·lació Portabella** de Claudio Zulián.
- **L'agent provocador**: Catàleg de la Fundació Brossa.
- **Mutacions Portabella**, catàleg de l'exposició del CCCB.
- **Esteve Rimbau. Conversaciones con Pere Portabella** coeditat pel Festival de Màlaga i Galaxia Gutenberg
- **Monogràfic Portabella** coordinat per SEKANS (Turquia), amb un número especial de la seva revista digital dedicada a l'autor i una edició impresa especial.
- Edició en Bluray de la restauració de **Los Golfos** i la seva distribució en sales als països francòfons, per Tamasa Distribution.
- Publicacions sorgides dels debats i seminaris de reflexió política.
- Altres Catàlegs de les exposicions convocades per les diverses institucions i altres publicacions associades, generades des de la mateixa activitat programada.

ACCIONS INSTITUCIONALS

Dipòsit de l'arxiu Portabella a la Filmoteca de Catalunya, recepció del president de la Generalitat, Salvador Illa, el 15 d'abril de 2025, amb la presència de la família Portabella, la consellera de Cultura, Sònia Hernández, i la direcció de l'ICEC i la Filmoteca.

Medalla d'or de les Belles Arts del Ministeri de Cultura. Comunicació a Pere Portabella el 22 de gener de 2025 per part del ministre de Cultura, Ernest Urtasun i el secretari d'Estat, Jordi Martí. L'acte institucional de concessió serà el 20 de gener del 2026.

CRÈDITS

Coordinador:	Jordi Balló
Equip de coordinació:	Adrián Onco (<i>Films 59</i>) Jordi Vidal (<i>Films 59</i>)
Comissió de seguiment:	Ignasi Camós - <i>Director General de l'ICAA</i> Edgar Garcia - <i>Director de l'ICEC</i> Valeria Camporesi - <i>Directora de Filmoteca Española</i> Pablo La Parra - <i>Director de la Filmoteca de Catalunya</i>



**Generalitat
de Catalunya**



Aquesta llista de motius, juntament amb l'obertura a rebre noves propostes i incorporacions, mostra el caràcter participatiu i en construcció orgànica del programa i la capil·laritat real de l'abast d'Acció Portabella.

Gener del 2026